

Оксфордські вбивства

КУПИТИ

Про книгу

Все починається в Оксфорді літнього дня, коли молодий аргентинський аспірант-математик знаходить господиню дому, де він знімає кімнату, убитою. Разом зі своїм наставником, знаменитим логіком Артуром Седомом, він, паралельно з поліцією, починає власне розслідування, аби зупинити серійного вбивцю, який, здається, кидає їм математичний виклик. Шукаючи ключа до цієї головоломки, вони звертатимуться до історії криміналістики, до практик древніх сект, лінгвістичних ігор Вітгенштайна і теорем Геделя.

Позірно кримінальний сюжет, який розгортається в лаштунках університетського життя Оксфорда, завершується несподіваною розв'язкою.

Гільермо Мартінес
**ОКСФОРДСЬКІ
ВБИВСТВА**

Переклад
Галини Грабовської

КРИМІНАЛЬНИЙ РОМАН

CHAIN OF CUSTODY

TO

Date

Анотація

Молодий аргентинський математик приїздить на річне стажування в Оксфордському університеті. Через кілька тижнів після його приїзду знаходять убитою літню господиню дому, в якому він винаймає кімнату. Разом зі своїм наставником, знаменитим британським математиком Артуром Селдомом, молодий аргентинець веде власне розслідування, одночасно з поліцією, намагаючись зупинити серійного вбивцю, який, схоже, кидає їм математичний виклик. Шукаючи ключа до цієї головоломки, вони звертатимуться до історії криміналістики, до практик прадавніх сект, лінгвістичних ігор Вітгенштайна і теорем Геделя. Позірно кримінальний сюжет, який розгортається в лапівках університетського життя Оксфорда, завершується несподіваною розв'язкою. Роман «Оксфордські вбивства» — не просто детектив, це спроба зазирнути в глибини людського інтелекту і докопатися до причин вічного протиборства розуму і почуттів.

Усі права застережені. Жодну частину цього видання не можна перевидавати, перекладати, зберігати в пошукових системах або передавати у будь-якій формі та будь-яким засобом (електронним, механічним, фотокопіюванням або іншим) без попередньої письмової згоди на це **ТОВ «Видавництво Анетти Антоненко»**.

ISBN 978-617-553-076-4

ISBN 978-617-553-011-5 (Серія «Кримінальний Роман»)

© Guillermo Martinez, 2003

© Галина Грабовська, український переклад, 2024

© «Видавництво Анетти Антоненко», 2024

ОКСФОРДСЬКІ ВБИВСТВА

Пам'яті мого батька

Зараз, коли минули роки й усе забулося, зараз, коли із Шотландії мені надійшов короткий мейл із сумною звісткою про смерть Селдома, гадаю, я можу зламати слово, якого він насправді ніколи з мене не брав, і розповісти правду про події, які влітку 1993 року в британських газетах виходили під заголовками, тональність яких коливалася від макабричної до сенсаційної, і які ми з Селдомом завжди називали — можливо, через математичну конотацію — просто серією, чи Оксфордською серією. Бо й справді: усі ці смерті сталися у межах графства Оксфордшир на початку мого перебування в Англії, і мені випала сумнівна честь побачити реально зблизька першу з них.

Мені було двадцять два роки — вік, коли майже все ще є простимим; я щойно закінчив математичний факультет Університету Буенос-Айреса і отримав річну стипендію для стажування в Оксфорді, куди їхав з таємним наміром зосередитися на логіці або ж принаймні відвідати знаменитий семінар, який вів Ангус Макінтайр. Емілі Бронсон, яка мала бути моєю тамтешньою науковою керівницею, дуже ретельно, з увагою до всіх деталей, підготувала мій приїзд. Вона була викладачкою і *fellow* Коледжу святої Анни, але в електронних листах, якими ми обмінювалися перед моєю подорожжю, порадила мені оселитися не в дещо негостинних кімнатах коледжу, а винайняти — якщо стипендія мені дасть таку змогу — кімнату з власною ванною, маленькою кухнею і окремим входом у домі місіс Іглтон, дуже привітної і тактовної, за її словами, жінки, вдови одного її колишнього викладача. Як зазвичай, я підбив свої фінанси з дещо надмірним оптимізмом і

відправив чек, оплативши кімнату на місяць наперед — то була єдина умова, яку поставила господиня. Через два тижні я вже летів над Атлантичним океаном у тому стані скепсису, який віддавна охоплює мене перед кожною подорожжю: як у стрибку без страхувальної сітки, мені здається значно ймовірнішим і навіть ощаднішим припущення («Бритва Оккама», — сказав би Селдом), що в останню мить якась випадковість поверне мене в моє попереднє становище — або ввергне на дно моря, — перш ніж уся країна і та велетенська машинерія, яка знаменує початок нового життя, врешті з'явиться, немов простягнута рука, там унизу. Однак о дев'ятій ранку наступного дня, точно за розкладом, літак спокійно протяв пелену туманів, і переді мною з безсумнівною правдоподібністю постали зелені пагорби Англії — у світлі, яке раптом почало тьмяніти чи, краще було б сказати, хиріти, бо саме таким було моє враження: поки ми знижувалися, світло ставало щораз кволішим — немов втрачало на силі й марніло, проходячи крізь розріджений фільтр.

Моя керівниця дала мені всі потрібні вказівки, як в аеропорту Гітроу сісти в автобус, який доправить мене просто в Оксфорд, і кілька разів вибачилася за те, що не зможе мене зустріти по приїзді: весь той тиждень вона мала бути в Лондоні на алгебраїчній конференції. Я цим не переймався і навіть вважав ідеальним: у мене буде кілька днів для того, аби самому скласти уявлення про нову місцину і погуляти містом, перш ніж візьмуся до виконання своїх обов'язків. Речей я віз небагато, тож коли автобус врешті спинився на кінцевій зупинці, я без проблем перетнув зі своїми валізками площу, аби взяти таксі. Був початок квітня, але я зрадів, що не зняв пальта: дув крижаний, шпаркий вітер, а бліде сонце було не надто помічним. А проте, як я побачив, майже всі на площі й таксист-пакистанець, який відчинив мені дверцята, були вбрані на короткий рукав. Я дав йому адресу місіс Іглтон і, поки він

рушав, запитав, чи йому не холодно. «О ні, вже весна», — сказав він і, як на незаперечний доказ, радісно вказав на те рахітичне сонце.

Чорний *cab* урочисто рушив у напрямку головної вулиці. Коли він звернув ліворуч, по обидва боки дороги через прочинені дерев'яні брами й ковані решітки я побачив чепурні садки і бездоганний та пишний газон коледжів. Ми проминули маленький цвинтар із порослими мохом надгробками, який прилягав до церкви. Авто піднялося вгору по Банбері-роуд, а потім повернуло на Канліфф-клоуз — саме таку адресу було в мене записано. Тепер дорога виляса серед величного парку; за живоплотами виднілися великі, стримано елегантні кам'яні будинки, які одразу ж воскрешали в пам'яті вікторіанські романи з пообіднім чаєм, партіями в крокет і прогулянками в саду. Ми їхали, приглядаючись до номерів будинків край дороги, хоча мені — через суму у відісланому мною чеку — здавалося малоймовірним, аби дім, який я шукаю, був одним із цих. Нарешті в кінці вулиці ми побачили кілька однакових будиночків, значно скромніших, однак симпатичних, з прямокутними дерев'яними балконами; вони були схожі на літні домики. Перший із них був оселею місіс Іглтон. Я дістав з багажника свої валізки, піднявся на ганочок і подзвонив у двері. Я знав — з огляду на дату захисту її дисертації і виходу перших публікацій, — що Емілі Бронсон близько п'ятдесяти п'яти років, і запитував себе, якого віку може бути вдова її колишнього викладача. Коли двері відчинилися, я побачив перед собою клинцювате обличчя і темно-сині очі високої й худорлявої дівчини, не надто старшої за мене, яка з усмішкою подала мені руку. Ми дивилися одне на одного з обопільним і приємним здивуванням, хоча мені здалося, що вона відступила трохи насторожено, вивільнивши свою руку, яку я, мабуть, затримав на мить довше, ніж належало. Вона сказала, що звати її Бет, і

спробувала повторити моє ім'я (однак їй це не надто вдалося), проводячи мене у дуже затишну вітальню, де на підлозі лежав килим у червоно-сірі ромби. Місіс Іглтон, яка сиділа у затканому квітами кріслі, з широкою привітною усмішкою простягала до мене руки. То була старенька з іскристими очима і жвавими рухами, абсолютно сивим пухнастим волоссям, акуратно вкладеним у високу зачіску. Перетинаючи вітальню, я звернув увагу на складений інвалідний візок, припертий до стіни, і картатий шотландський плед, який укривав її ноги. Потиснув їй руку і відчув тремтливу крихкість її пальців. Якусь мить вона тримала мою руку у своїй, поплескуючи її іншою, поки розпитувала мене про мою подорож і про те, чи в Англії я вперше. Відтак здивовано сказала:

— Ми не сподівалися когось настільки молодого, правда, Бет?

Бет, яка лишилася біля дверей, мовчки усміхнулася; потім зняла один з ключів, які висіли на стіні, і, зачекавши, коли я відповім на ще три-чотири запитання, м'яко запропонувала:

— Тобі не здається, бабусю, що мені треба показати нашому гостеві його кімнату? Він, мабуть, страшенно втомлений.

— Так, звісно, — сказала місіс Іглтон. — Бет вам усе пояснить. Якщо у вас немає інших планів на цей вечір, ми будемо дуже раді, якщо ви з нами поведеряєте.

Услід за Бет я вийшов з дому. Той самий ґаночок продовжувався спіральними сходами, які вели униз, до маленьких дверей. Дівчина відчинила їх і, ледь схиливши голову, провела мене в дуже простору і добре опоряджену кімнату, в якій, хоча вона розташовувалася трохи нижче рівня землі, було достатньо світла, яке лилося через два високі вікна під самою стелею. Бет, ходячи туди-сюди, почала детально мені все пояснювати: висувала шухляди, відчиняла шафки, показувала столове приладдя і рушники — це було схоже на

якийсь речитатив, який вона повторювала вже не раз. Я вдовольнився тим, що перевірів ліжко та душ, і переважно дивився на дівчину. У неї була суха, засмагла і гладенька шкіра, наче вона багато часу проводила на свіжому повітрі, і це, хоча й надавало їй здорового вигляду, водночас викликало побоювання, що вона скоро зів'яне. Якщо попервах я припустив, що їй може бути двадцять три чи двадцять чотири роки, то зараз, дивлячись на неї в іншому освітленні, схилився до думки, що їй радше двадцять сім чи двадцять вісім. Найбільше інтригували її очі: вони були дуже гарного і глибокого синього кольору, хоча здавалися дещо застиглишими, ніж решта її рис — наче блиск та експресія доходили до них із певним запізненням. Через сукню, яка була на ній, довгу й мішкувату, як у селянки, з круглим викотом, про її фігуру сказати можна було небагато — крім того, що вона худорлява, однак, пригледівшись, можна було припустити, що ця худорлявість, на щастя, не є цілком однорідною. Зі спини вона здавалася особливо звабливою; у ній була якась беззахисність високих дівчат. Знову зустрівшись зі мною очима, вона запитала — сподіваюся, без іронії, — чи хотілось би мені ще щось оглянути, і я, збентежений, відвів погляд і квапливо сказав, що все гаразд. Перш ніж вона вийшла, я надто витіювато запитав, чи, на її думку, я справді можу вважати себе запрошеним нині на вечерю, і вона, сміючись, відказала, що так, звісно, вони чекатимуть мене о пів на сьому.

Я розпакував свій невеличкий багаж, книжки та кілька копій своєї дисертації виклав на стіл, а одяг розклав по шухлядах. Потім вийшов прогулятися містом. Там, де починався бульвар Сент-Джайлз, я відразу ж розпізнав Інститут математики: то була єдина квадратна і потворна будівля. Я глянув на вхід зі скляними обертовими дверима і вирішив, що в перший день можу пройти мимо них. Купив сендвіч і влаштував собі самотній і дещо запізнений пікнік на березі Темзи, спостерігаючи за

тренуванням команди гребців. Зазирнув у кілька книгарень, трохи постояв, розглядаючи химер на карнизах театру, побродив, приставши до групи туристів, галереями одного з коледжів, а потім довго йшов через нескінченний Університетський парк. В одному місці, зусібіч заслоненому деревами, машина стригла під корінь газон у великі квадрати, і якийсь чоловік малював вапном розмітку тенісного корту. Якийсь час я з ностальгією стежив за цією маленькою виставою, а коли вони зробили перепочинок, запитав, коли натягнуть сітки. Я закинув теніс на другому курсі університету і, хоча не привіз зі собою ракеток, пообіцяв собі купити одну і знайти партнера для гри.

Дорогою додому я зайшов у супермаркет, аби купити деяку провізію, і трохи там загаявся, шукаючи відділ з алкоголем, де майже навмання вибрав пляшку вина до вечері. Коли я вернувся на Канліфф-клоуз, заледве минула шоста, але вже майже зовсім посутеніло і у вікнах усіх домів світилося. На мій подив, штори ніхто не завішував; мені стало цікаво, чи це зумовлене десь надмірною вірою в англійську тактовність, яка не дозволить підглядати за чужим життям, чи радше також притаманною англійцям впевненістю, що в особистому житті вони не роблять нічого такого, за чим було б цікаво підглядати. Ґрат також ніде не було; складалося враження, що не одні двері, мабуть, стоять незамкнені.

Я прийняв душ, поголився, вибрав сорочку, яка найменше зім'ялась у валізі, і рівно о пів на сьому піднявся східцями і натиснув на дзвінок пляшкою вина, яку ніс із собою. Вечеря минала у тій сердечній, вихованій, дещо прісній атмосфері, до якої мені з часом доведеться звикнути. Бет трохи причепурилася, однак підмалюватися не вважала за потрібне. Зараз на ній була чорна шовкова блузка, а волосся, зачесане набік, спокусливо спадало лише на одне плече. Та в кожному

разі все це було не заради мене: скоро я довідався, що вона грає на віолончелі в камерному оркестрі Шелдонівського театру — того напівкруглого театру з химерами на фризях, на які я видивлявся під час своєї прогулянки. Того вечора у них була генеральна репетиція, і якийсь щасливець на ім'я Майкл мав заїхати за нею через пів години. На коротку мить запала ніякова мовчанка, коли я запитав, майже не сумніваючись у цьому, чи це її наречений; жінки презирнулися, і замість відповіді місіс Іглтон запитала, чи не покласти мені ще картопляного салату. До кінця вечері Бет була дещо відсутньою і розсіяною, і врешті розмова стала точитися лише межи мною і місіс Іглтон. Коли у двері подзвонили і Бет пішла, моя господиня помітно пожвавилася — наче попустилась якась невидима туго напнута струна. Вона налила собі другий келих вина і довго розповідала мені перипетії свого справді дивовижного життя. Вона була однією з багатьох жінок, які в роки війни, нічого не підозрюючи, взяли участь у національному конкурсі любителів кросвордів, аби потім дізнатися, що нагородою їм усім стане військова служба в абсолютно ізольованому сільці, де вони допомагатимуть Алану Тюрінгу і його команді математиків зламати коди німецької шифрувальної машини «Еніґма». Саме там вона познайомилася з містером Іглтоном. Старенька розповіла мені багато цікавих історій часів війни, а також усі обставини знаменитого отруєння Тюрінга. Вона сказала, що оселившись в Оксфорді, покинула кросворди заради скраблу, в який грає зі своїми подругами, щойно випадає нагода. Вона завзято спрямувала свій візок до низького столика у вітальні і попросила мене йти за нею, не переймаючись прибиранням столу: цим займеться Бет, коли вернеться. Я сторопіло побачив, що вона дістає з шухляди дошку для гри і розкладає її на столику. Відмовитись я не міг. І так я провів решту мого першого вечора в Оксфорді: силкувався скласти англійські

слова, сидячи навпроти цієї майже історичної старенької, яка через кожні два-три ходи сміялась, як дівчинка, ставила нараз усі свої фішки і підсувала мені сім літер для наступного скраблу.

Наступного дня я прийшов у Інститут математики, де мені вділили робочий стіл в кімнаті для *visitors*, створили обліковий запис електронної пошти і дали магнітну картку, аби я міг у неробочий час потрапити в бібліотеку. Сусід по кімнаті в мене був лише один — росіянин на прізвище Подоров, з яким ми лише віталися. Він, згорбившись, ходив туди-сюди, час від часу схилявся над своїм столом, аби нашкрябати якусь формулу у великому, схожому на книгу псалмів, зошиті в твердій палітурці, і кожної пів години йшов покурити в маленький дворик, вимощений черепицею, в який виходили наші вікна.

На початку наступного тижня я вперше зустрівся з Емілі Бронсон: то була мініатюрна жінка з дуже прямим і зовсім сивим волоссям, яке вона, наче школярка, закріплювала над вухами невидимками. В Інститут вона приїздила на завеликому для неї велосипеді з прикріпленим до керма кошиком, з якого визирали її книжки і пакуночок із ланчем. Вигляд вона мала дещо полохливий і була схожа на черницю, але з часом я побачив, що іноді вона може пустити в хід свій гострий та їдкий гумор. Гадаю, що попри її скромність, їй сподобалося, що моя дисертація ліценціата називалася «Простори Бронсон». У нашу першу зустріч вона дала мені для вивчення копії своїх двох останніх статей і купу мап і путівників цікавими місцями, які варто відвідати в Оксфорді, перш ніж — сказала вона — почнеться новий семестр і в мене залишиться менше вільного часу. Вона поцікавилася, чи є щось таке, до чого я звик у Буенос-Айресі і чого мені тут могло би бракувати. Коли я натякнув, що мені б хотілося знову грати у теніс, вона з усмішкою людини,

яка звикла до значно ексцентричніших прохань, запевнила мене, що це буде легко влаштувати.

Через два дні у своїй поштовій скриньці я знайшов короткого листа із запрошенням на парну гру в клубі на Марстон-Феррі-роуд. Корти були ґрунтовими, і від Канліфф-клоуз до них можна було дійти пішки за кілька хвилин. Група складалася із Джона, американського фотографа, який мав довгі руки і добру подачу, Семмі, канадського біолога, майже альбіноса, енергійного і невтомного, і Лорни, ірландської медсестри з лікарні Джона Редкліффа, з вогненно-рудим волоссям і зеленими очима, яскравими та спокусливими.

До втіхи знову ступити на цегляну крихту, додалася ще одна несподівана втіха побачити по той бік дівчину, яка не лише була вродливою, але й володіла впевненим та майстерним ударом із задньої лінії і відбивала низько над сіткою всі мої удари. Ми зіграли три сету, міняючись партнерами, і наш з Лорною дует був життєрадісний та грізний, тож наступного тижня я рахував дні до повернення на корт, а потім гейми до зміни партнерів, яка дасть змогу їй знову бути поруч мене.

Майже щоранку я стрічався з місіс Іглтон; часом рановранці, коли я йшов до Інституту, вона поралася в садку, і ми обмінювалися парою слів. Іноді я бачив її на Бенбері-роуд: вона прямувала на базар, а я о тій порі робив перерву, аби купити собі ланч. Вона їхала тротуаром на візку з моторчиком так, наче пливла у стійкому човні, і граціозним поклоном голови вітала студентів, які поступалися їй дорогою. Натомість Бет я бачив дуже рідко, і знову поговорити з нею мені випало лише раз, того ж вечора, коли я вертався з тенісного корту. Лорна запропонувала підвезти мене своїм авто до повороту на Канліфф-клоуз, і прощаючись із нею, я побачив Бет, яка виходила з автобуса, тягнучи свою віолончель. Я пішов їй назустріч, аби допомогти донести інструмент додому. То був

один із перших справді теплих днів, і, гадаю, моє обличчя і руки були червоні після кількох годин, проведених на сонці. Побачивши мене, вона осудливо посміхнулася.

— Ну-ну, бачу, ти вже освоївся. Та хіба ти не мав вивчати математику, замість грати в теніс і кататися з дівчатами на авто?

— У мене є дозвіл від моєї керівниці, — відказав я зі сміхом.

— Ох, це лише жарт, насправді я тобі заздрю.

— Заздриш? Чому?

— Не знаю, ти здаєшся таким вільним: покинув свою країну, своє життя, все лишив позаду. І через два тижні я бачу, що ти задоволений, засмаглий і граєш в теніс.

— Ти сама могла б це спробувати: треба лише податися на стипендію.

Вона сумно похитала головою.

— Я спробувала, вже спробувала, але, здається, для мене вже запізно. Звісно, цього ніколи не визнають, але стипендії воліють давати молодшим дівчатам. Мені скоро виповниться двадцять дев'ять років, — сказала вона так, наче цей вік був остаточною могильною плитою.

А потім додала з несподіваною гіркотою:

— Іноді я віддала б усе, аби втекти звідси.

Я поглянув на зелені живоплоти довкола домів, на шпилі середньовічних куполів, на зубчасті вежі вдалині.

— Втекти з Оксфорда? Мені важко уявити гарнішу місцину.

Здавалося, якесь давнє відчуття безсилля на мить затуманило її очі.

— Може... так воно є, якщо тобі не доводиться весь час піклуватися про інваліда і щодня робити те, що вже віддавна не має жодного значення.

— Ти не любиш грати на віолончелі?

Мене це здивувало й зацікавило. Я дивився на неї, і на мить мені наче вдалося пробитися через непорушну гладь її очей і дістатися другого шару.

— Ненавиджу, — сказала вона, і зіниці її потемніли. — Ненавиджу щораз більше, і мені все важче це приховувати. Іноді я боюся, що це помітно під час гри, що диригент чи хтось із моїх колег здогадається, якою ненависною мені є кожна нота, яку я граю. Але по завершенні кожного концерту публіка аплодує, і, схоже, цього ніхто не помічає. Хіба це не смішно?

— Гадаю, тобі нічого не загрожує. Не думаю, що існує якась особлива вібрація ненависті. У цьому сенсі музика є такою ж абстрактною, як математика: вона не розрізняє моральних категорій. Поки ти гратимеш по нотах, не уявляю, як хтось це зможе відчувати.

— Грати по нотах... саме це я робила все своє життя, — зітхнула вона. Ми дійшли до дверей, і вона поклала руку на клямку. — Не звертай уваги, нині у мене був поганий день.

— Але день ще не закінчився, — мовив я. — Чи можу я щось зробити, аби він став кращим?

Вона глянула на мене зі сумною усмішкою і забрала віолончель.

— *Oh, you are such a Latin man* [1], — прошепотіла вона, наче то було щось, чого треба було стерегтися, і перш ніж зачинити двері, дозволила мені наостанок зазирнути у свої сині очі.

Минули ще два тижні. Поволі починалося літо, сутінки ставали м'якими і дуже довгими. У першу середу травня, повертаючись з Інституту, я взяв у банкоматі гроші, щоб заплатити за свою кімнату. Подзвонив у двері місіс Іглтон і, чекаючи, коли мені відчинять, побачив, що звивистою доріжкою, яка вела до будинку, широким кроком наближається високий чоловік зі серйозним і зосередженим виразом обличчя. Коли він спинився біля мене, я глянув на нього краєм ока; у

нього було широке та ясне чоло, маленькі й глибоко посаджені очі та помітний шрам на підборідді. Йому було десь п'ятдесят п'ять, однак енергія, яка відчувалася в його рухах, надавала йому молодого вигляду. Якусь мить ми стояли удвох перед зачиненими дверима, почуваячись дещо ніяково, доки він не зважився запитати мене із сильним і мелодійним шотландським акцентом, чи я вже подзвонив у двері. Я відповів, що так, і подзвонив удруге. Сказав, що мій перший дзвінок, либонь, був надто коротким. Обличчя чоловіка, коли він мене почув, розпливлося в привітній усмішці, і він спитав, чи я часом не аргентинець.

— Отже, — мовив він, переходячи на бездоганну іспанську мову з милою вимовою портен'йо[2], — ви, мабуть, учень Емілі.

Я, здивований, відповів ствердно, і запитав його, де він вивчив іспанську. Він підняв брови, наче дивився в дуже далеке минуле, і сказав мені, що то було багато років тому.

— Моя перша дружина була з Буенос-Айреса.

Він простягнув мені руку.

— Мене звуть Артур Селдом.

У той час мало хто міг би викликати в мене більший захват. Чоловік з маленькими прозорими очима, який тиснув мені руку, вже був серед математиків легендою. Кілька місяців я, готуючись до одного семінару, вивчав одну з його найзнаменитіших теорем: філософське узагальнення ідей Геделя тридцятих років. Він вважався однією із перших скрипок у логіці, і досить було ознайомитися з діапазоном назв його робіт, аби збагнути, що він є рідкісним випадком математичної *summa*[3]: під цим ясным і спокійним чолом вирують і систематизуються найглибші ідеї цього сторіччя. Під час мого другого рейду книгарнями міста я намагався знайти його останню працю — науково-популярну книжку про логічні послідовності, і з певним здивуванням довідався, що її

розкупили ще два місяці тому. Хтось мені казав, що після публікації цієї книжки Селдом перестав брати участь у конференціях і, здається, ніхто б не наважився висловити здогад про те, над чим він зараз працює. У кожному разі я навіть не знав, що він живе в Оксфорді, і ще менше сподівався зустріти його перед дверима місіс Іглтон. Я розповів йому, що доповідав на семінарі про його теорему, і, схоже, його потішив мій ентузіазм. Проте я бачив, що його щось непокоїть і він раз-за-разом поглядає на двері.

— Місіс Іглтон мала би бути вдома, правда? — запитав він.

— Гадаю, що так, — відказав я, — он там стоїть її візок з мотором. Хіба що хтось приїхав по неї на авто...

Селдом знову натиснув на дзвінок, приклав вухо до дверей, а потім підійшов до вікна, яке виходило на ґанок, і спробував зазирнути всередину.

— Ви не знаєте, тут є задні двері?

І продовжив англійською:

— Боюся, що з нею щось сталося.

З виразу його обличчя я побачив, що він насправду стривожений: наче йому відомо щось таке, що не дає йому думати про щось інше.

— Якщо ви не проти, — запропонував я, — ми можемо штовхнути двері: я думаю, що вдень їх не замикають.

Селдом натиснув на ручку, і двері тихо відчинилися. Ми мовчки увійшли; під нашими ногами заскрипіла дерев'яна підлога. Всередині, наче приглушене серцебиття, було чутно тихе гойдання годинникового маятника. Ми пройшли у вітальню і спинилися біля столу, який стояв посеред кімнати. Я кивком вказав Селдону на шезлонг біля вікна, яке виходило в садок. У ньому напівлежала місіс Іглтон і, здавалося, спала, повернувши обличчя до спинки. Одна з подушок, наче зісковзнувши під час сну, валялася на килимі. Біла корона

волосся була дбайливо захищена сіточкою, а окуляри лежали на столику, біля дощечки для гри у скрабл. Здається, вона грала сама зі собою, бо дві підставки з літерами стояли біля неї. Селдом підійшов, торкнувся двома пальцями її плеча, і голова старенької важко впала набік. Нараз ми побачили розплющені й перелякані очі та дві паралельні цівки крові, які збігали від носа підборіддям і зливалися на шиї. Я мимоволі відсахнувся і мало не скрикнув. Селдом, який притримав її голову рукою, як міг, вмонівав тіло, щоб воно не впало, і, вражений, прошепотів щось, чого я не розчув. Потім підняв подушку, і під нею, на килимі, ми побачили велику червону пляму, вже майже висохлу в центрі. Якусь мить він так і стояв з подушкою в опущеній руці, поринувши в глибокі роздуми — наче перебирав усі варіанти складних припущень. Здавалося, він був страшенно приголомшений. Тож я зважився нагадати, що ми мусимо зателефонувати в поліцію.

— Вони попросили, щоб ми зачекали їх надворі, — коротко сказав Селдом, повісивши слухавку.

Кінець безкоштовного уривку. Щоби читати далі, придбайте, будь ласка, повну версію книги.

КУПИТИ